Tradus şi revizuit de IER (www.ier.ro)

Notă de informare privind jurisprudenţa Curţii nr. 142

Iunie 2011

Sabeh El Leil împotriva Franţei (MC) - 34869/05

Hotărârea din 29.6.2011 (MC)

Art. 6

Procedură civilă

Art. 6 § 1

Accesul la o instanţă

Drepturi şi obligaţii cu caracter civil

Imunitatea de jurisdicţie face imposibilă contestarea concedierii din cadrul unei ambasade străine a unui angajat care nu este resortisant al statului respectiv: *art. 6 aplicabil; încălcare*

În fapt – Reclamantul este resortisant francez. În august 1980, acesta a fost angajat cu contract pe durată nedeterminată pe postul de contabil în cadrul Ambasadei Kuweitului la Paris. A fost promovat contabil şef în 1985. În martie 2000, ambasada l-a concediat din motive economice. Reclamantul a sesizat atunci Conseil de prud'hommes din Paris care, în noiembrie 2000, a hotărât că disponibilizarea nu a avut o cauză reală şi serioasă şi a obligat statul Kuweit la plata către reclamant a unor despăgubiri şi daune-interese. Contestând cuantumul sumelor acordate, reclamantul a formulat apel. Cour d'appel (curtea de apel) a infirmat hotărârea pronunţată în primă instanţă, considerând că, ţinând cont de nivelul de răspundere şi de natura tuturor funcţiilor sale, reclamantul participa la exercitarea activităţii de putere publică a statului Kuweit prin intermediul reprezentanţei diplomatice în Franţa. Cererile acestuia împotriva statului Kuweit erau prin urmare inadmisibile în virtutea principiului imunităţii de jurisdicţie a statelor străine. Cour de cassation (Curtea de Casaţie) a respins recursul reclamantului.

În drept – Art. 6 § 1

a) *Admisibilitate - Cu privire la neepuizarea căilor de atac interne*: La momentul introducerii recursului, reclamantul a contestat, pe de o parte, susţinerile curţii de apel referitoare la sfera exactă a funcţiilor sale. Acesta neagă faptul că şi-a exercitat activităţile în mod autonom în interesul serviciului public diplomatic şi că a participat la exercitarea activităţii de putere publică a statului Kuweit. Pe de altă parte, el a contestat aplicarea imunităţii de jurisdicţie în cauza sa. În aceste condiţii, capătul de cerere înaintat Curţii a fost într-adevăr invocat, pe fond, în faţa instanţelor interne.

Concluzie: excepţie preliminară respinsă (unanimitate).

b) *Aplicabilitate* – Curtea reaminteşte că în conformitate cu hotărârea *Vilho Eskelinen şi alţii**, pentru ca statul pârât să poată invoca în faţa Curţii statutul de funcţionar al unui reclamant cu scopul de a-l exclude din sfera protecţiei oferite de art. 6, trebuie îndeplinite două condiţii: În primul rând, dreptul intern al statului în cauză trebuie să fi exclus în mod expres dreptul de acces la

o instanţă pentru postul sau categoria de salariaţi în cauză. În al doilea rând, această derogare trebuie să se bazeze pe motive obiective legate de interesul statului. Or, în prezenta cauză, funcţiile reclamantului în cadrul ambasadei nu ar putea în sine să justifice o derogare de la dreptul de acces la o instanţă care să se bazeze pe motive obiective legate de interesul statului. De altfel, recursul reclamantului în faţa instanţelor franceze vizând obţinerea unor despăgubiri pentru concediere fără cauză reală şi serioasă, contestaţia acestuia se referă într-adevăr la drepturi cu caracter civil. Art. 6 § 1 este aşadar aplicabil în speţă.

Concluzie: aplicabil (unanimitate).

c) *Fond* – La fel cum dreptul de acces la o instanţă este inerent garanţiei unui proces echitabil acordată prin art. 6 § 1, trebuie ca anumite restricţionări ale accesului să fie considerente inerente acestuia; un exemplu îl constituie limitările admise în mod general de către comunitatea naţiunilor ca aparţinând regulii imunităţii statelor. Cu toate acestea, în cazul în care aplicarea regulii imunităţii de jurisdicţie a statului îngrădeşte exercitarea dreptului de acces la justiţie, Curtea trebuie să cerceteze dacă această limitare este fondată.

În speţă, restricţiile aduse dreptului de acces la o instanţă urmăreau un scop legitim, aşa cum s-a demonstrat în cauza *Cudak***. Prin urmare, în acest moment este necesar să se examineze dacă restricţia în litigiu adusă dreptului de acces la o instanţă al reclamantului a fost proporţională cu scopul urmărit. De aceea, trebuie să se ia în considerare Convenţia Naţiunilor Unite din 2004 cu privire la imunităţile jurisdicţionale ale statelor şi ale bunurilor acestora, care, la art. 11, impune principiul conform căruia regula imunităţii nu se aplică contractelor de muncă încheiate între un stat şi personalul misiunilor sale diplomatice în străinătate, cu câteva excepţii enumerate limitativ. Astfel, reclamantul, care nu a fost nici agent diplomatic sau consular al Kuweitului, nici resortisant al acestui stat, nu era inclus în niciuna dintre excepţiile enumerate la art. 11 din Convenţie. De la recrutarea şi până la concedierea sa de către ambasada Kuweitului, acesta a exercitat în mod succesiv funcţiile de contabil şi contabil şef. O fişă a postului a precizat sarcinile reclamantului în calitate de contabil şef, fără a evoca alte sarcini în cadrul sau în exteriorul acestui serviciu. De asemenea, certificatul de muncă eliberat in ianuarie 2000 nu precizează decât calitatea de şef al serviciului de contabilitate. Singura funcţie diferită pe care a exercitat-o este cea de reprezentant informal al salariaţilor. Nici instanţele interne, nici guvernul nu au demonstrat modul în care aceste funcţii ar fi putut fi legate în mod obiectiv de interesele superioare ale statului Kuweit. Cour d'appel se limitează la a afirma existenţa unor responsabilităţi suplimentare, fără a-şi justifica în niciun fel decizia pentru a explica elementele, fie că este vorba despre documente sau fapte care i-au fost aduse la cunoştinţă. Cour de cassation nu şi-a motivat nici ea suplimentar decizia, limitându-se la examinarea cauzei în cadrul procedurii prealabile de admitere a recursurilor care permite un grad în mod sensibil redus al dezbaterii juridice vizând temeinicia recursului. De asemenea, dispoziţiile art. 11 din Convenţia din 2004, în special excepţiile enumerate în acesta şi care trebuie interpretate în mod strict, nu au fost luate în considerare de către cour d'appel şi Cour de cassation. În concluzie, prin admiterea excepţiei fondate pe imunitatea de jurisdicţie şi respingerea cererii reclamantului, fără o motivare pertinentă şi suficientă şi în pofida dispoziţiilor dreptului internaţional aplicabile, instanţele franceze nu au menţinut un raport rezonabil de proporţionalitate. Astfel, au adus atingere chiar esenţei dreptului reclamantului de acces la o instanţă.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 41: 60 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciile material şi moral.

* *Vilho Eskelinen şi alţii împotriva Finlandei* (MC), nr. 63235/00, 19 aprilie 2007, Nota de informare nr. 96

** *Cudak împotriva Lituaniei* (MC), nr. 15869/02, 23 martie 2010, Nota de informare nr. 128.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Redactat de grefă, prezentul rezumat nu obligă Curtea.

Apăsaţi aici pentru a consulta Note de informare privind jurisprudenţa